

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Égész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

OLVASÓINKHOZ.

Az új év első napjától a m. kir. csendőrségnek saját lapja van. A «Csendőrségi Lapok» a m. kir. csendőrségi zsebkönyv vállalat tulajdonába mentek át, hogy a m. kir. csendőrség saját maga rendelkezék egy szaklappal, mely a csendőrlégénység oktatását és nevelését is szem előtt tartva az intézmény mindenirányú fejlesztését szolgálja.

Úgy az életben, mint a tudományok minden ágában új eszmék uralkodnak. Bárhová tekintünk, mindenütt haladást és fejlődést látunk. Az életviszonyok rohamos átalakulásban vannak. Természetes, hogy a csendőrségnek e folytonos haladással lépést kell tartani; ez pedig csak úgy lehetséges, ha úgy szervezetben, mint mindenirányú berendezkedésben a modern kor fejlődéséhez alkalmazkodunk.

Az intézményt e nehéz feladatában elősegíteni a hivatása e szerény szaklapnak. Hivatását azonban eredménnyel csak úgy töltheti be, ha az intézmény kebelében megtalálja a nélkülözhetetlen szellemi támogatást is. Erős, öntudatos, szerves munkásságnak kell kifejlődnie az egész intézményben; csak ez biztosítja jövő fejlődésünket s életképességünket!

Bizalommal s reménységgel elítelve fordulunk a csendőrtiszti- és altiszti kar minden egyes tagjához, hogy az intézmény fejlesztése érdekében lapunkat cikkeikkel minél gyakrabban felkeressék. E cikkek lehetnek *szak tanulmányok, értekezések és ismertetések* a csendőrség szervezetét, kiképzését vagy más a csendőrségi szolgálat fejlesztését érintő kérdésekről, továbbá a nyomozó szolgálatra vonatkozó minden érdekesebb jelenség, valamint az *érdekesebb, bonyolultabb s ez okból tanulmányos nyomozások* leírása. E tárgyakról irt dolgozatokat bárkitől elfogadunk, legyen az csendőrségi vagy polgári egyén. Névtelenül beküldött cikket azonban nem közölhetünk; mindazonáltal az illető szerző tetszésére van bízva, hogy cikke a neve alatt, vagy anélkül közöltesse-e. A díjazás elfogadásával a cikkek a «Csendőrségi Lapok» tulajdonába mennek át, tehát máshol csakis lapunk engedélyével közölhetők.

Az *elfogadott cikkek* a lap alapszabályai értelmében, a lapban történt megjelenésük után és pedig nyomtatott hasábonként a következőképp *díjaztatnak*:
önálló dolgozatok, a szerint a mint

a szerző a cikk tárgyát maga választotta vagy pedig a szerkesztőség által kijelölt tárgyról irt, továbbá a dolgozat értéke szerint ————— 4—10 korona

egyszerű fordítás:

német nyelvből ————— 2—5 „

más nyelvből ————— 4—8 „

érdekes nyomozások leírása:

a dolgozat értéke szerint ————— 2—5 „

A mi lapunknak többi rovatait illeti, azok ezután is a csendőrlégénység okulására s általános műveltségének fokozására szolgáló, a tudomány különböző ágai-ból vett ismertetéseket fognak felölelni. A «*Szerkesztői üzenetek*» rovata azonban, a mely olykor a fegyelem szempontjából káros hatással lehet, lapunk mai számától kezdve csakis oly kérdéseket fog tárgyalni, melyek a szolgálattal semminemű összefüggésben nem állanak.

A «Csendőrségi Lapok» szerkesztésének felügyelete a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjét, mint a m. kir. csendőrségi zsebkönyv szerkesztő-bizottságának elnökét illeti; ő dönt a szerkesztő javaslatai, valamint a javasolt pályakérdések kitzése fölött.

Meg kell még említenünk, hogy lapunk humánus czélt is szolgál, a mennyiben tisztja jövedelme, a csendőrségi zsebkönyv jövedelméhez hasonlóan, a rokkant csendőrök segélyalapja javára lesz fordítva.

A szerkesztőség.

Rövid visszapillantás a csendőrség 25 éves történetére.

Irta: *Némethy Ferenc* csendőrszázados.

1907 január hó 1-én 25 éve annak, hogy az 1881. évben újjászervezett csendőrség hivatászerű működését a magyar szent korona országainak területén újból felvette. Ezen alkalomból kifolyólag időszerűnek tartjuk intézményünk történetét röviden ismertetni.

A csendőrségi intézmény francia eredetű. Alapja a nagy Napoleon által 1799-ben szervezett francia csendőrségben gyökerezik, melynek működése a francziák által meghódított olaszországi tartományokra is kiterjedt.

Ezen csendőrség a lombard-velencei királyságnak a bécsi békekötés után (1814) Ausztriához történt csatlósásával a császári szolgálatba átvéttett, megtartván

eredeti ruházatát, s majdnem változatlanul szabályait s a szolgálat és a gazdászatkézelés alapelvét is.

Ezen csendőrség a hadsereg kiegészítő részét alkotta és háborúban épűg volt felhasználható, mint minden más seregre, esetleg tábori rendőrszolgálatokra is, békében pedig feladatát a közbiztonság minden ágazatának ellátása képezte.

Az ezred, melynek főfelügyeletét a »vezérfelügyelő» gyakorolta, egymástól teljesen független öt szárnyra vagy öt lovas századra; minden szárny 2 szakaszra; ezek pedig több tizedaljra (sectió) egyenkint 2—3 őrsre (brigade) tagozódtak.

Egy szárny állománya 1 százados, 1 fő, 1 alhadnagyból és 50—100 emberből állott, melynek egy része mindig lovasított volt. Később Dél-Tyrolban is állítottott fel egy szárny úgy, hogy az ezred 5 1/2 lovas századból állott, 1012 főnyi összlétszámmal.

Miőn az 1850 január hó 18-án kelt császári pátenssel az osztrák-magyar monarchia részére birodalmi csendőrség felállításra határozatotott el, az első csendőrezreket Magyarországon állították fel, melyeknek keretét a lombárd csendőrezred képezte. Ezeknek tisztjei és legénysége voltak szervezői és tanítómesterei a hazánkban felállított csendőrségnek.

Ezen csendőrség, melynek első ezrede magyar területen, Pozsonyban 1849-ben állítottott fel, 16 ezredre volt szétosztva, egyenkint körülbelül 1000 emberrel és ezek közül az 5., 6., 7. és 8., 9. és 10. számú ezred állomásozott a magyar szent koronai országainak területén.

Ezen csendőrség egészen a lombárd csendőrség mintájára szerveztették és szabályai is némi változtatással ezen csendőrségtől vétettek át.

Minden ezred lovas századokra, ezek két önálló szárnyra, a szárny főbb szakaszra, minden szakasz több sectióra, ezek mindegyike több tizedaljra és egyes őrsre tagozódtak. Egy őrs — az őrsparancsnokon kívül — 3—4 főből állott. Az ezredtörzs, az ezredparancsnokból, a törzstisztekből, a segéd-tisztekből, a kíségető segéd-tisztekből, a hadbíróból, a számvívőből és a segédsemmelből állott.

Minden ezrednél még egy »pótzárny» is volt, melynek állományát egy alantos tiszt, mint parancsnok, 3 őrmester, 2 tizedes, 2 altizedes, 1 kúrtós, 6 csendő és 1 tiszt szolga képezte. Feladata volt a csendőrséghez belépő egyéneket kiképezni.

A tiszteknek és a legénységnek nagyjában ugyanazon teendői voltak, mint manapság. A legénység illetékei nagyobbak voltak, mint a sorhadbeli legénységé és a zsoldon kívül még pótdíjuk is volt, mely az ország-rész drágasági viszonyai szerint változott.

Az egyenruházaticikkék, a legénységi és a lőszerelvények beszerzése a tömegrendszeren alapult és ez az első tömegbetétből és havi átalányokból alakult.

1854-ben a 16 ezred 19-re emeltetett fel, melyekből az 5., 6., 7., 8., 9., 10., 18. és 19. feküdt Magyarorszá-

gon; azonban már 1860-ban a csendőrség állománya lényegesen leszállítottott, mert míg 1857-ben az összlétszám 18.985 főt, addig 1860-ban csak 7923 főt számlált.

Ekkor az ezred elnevezés megszűnt s helyébe lépett az »országos csendőrszolgálat». Ilyen 10 volt, melyekből az 5., 6., 7., 8., 9. és 10. állomásozott magyar területen.

1857-ben lépett életbe az »őrsvezető» rendfokozata, vagyis akkor, midőn a hadseregnél behozták a szakaszvezetői rendfokozatot.

1866-ban a 10 országos csendőrszolgálat 15-re emeltetett fel, de már a következő évben a csendőrség Magyarországon teljesen feloszlattottott és a közbiztonsági szolgálat ellátása a megyei autonóm közegekre ruházottott át, kik már ezt megelőzőleg is — habár kisebb számban — működtek és pedig, részint önállóan, részint a csendőrséggel egyetemben.

A Királyhágón túli megyékben, úgyszintén Horvát-Szlavonországokban a csendőrség a törvényhatóságoknak határozott kívánságára megtartottott és így ezen ország-részekben a csendőrség működésében nem állt be megszakítás.

Ezen két csendőrszolgálat: a 8. és a 10. a hadügyminiszternek volt személyi és fegyelmi ügyekben alárendelve, a szolgálatkezelési és gazdasági ügyekben pedig a belügyminiszter, illetve a horv. szlav. dalmát bán alá tartozott. 1868-ban a csendőrségi vezérfelügyelőség feloszlattottott és helyébe — de csak az osztrák tartományokban — a »csendőrségi felügyelő» lépett, ki a katonai parancsot gyakorolta, kezelte a fegyelmet és a tisztek személyi ügyeit. A többi teendők a cs. kir. honvédelmi miniszteriumhoz utaltattak át, de az erdélyi- és a horvát-szlavonországi csendőrség további rendelkezésig a hadügyminiszterium kezelésében meghagyottott.

1868-ban a csendőrség díszes ruházata egyszerűsítettett és ekkor rendszeresítették a vadászcsapatok mintájára a most is meglévő vadászkalapot. A kabátban a kettős gombos helyett csak egy sor gomb alkalmazottott és a tisztek a lovassági tisztek szolgálati jelvényét és a lovassági kardot elvesztették, utóbbi helyett a gyalogsági kardot kapták.

1872-ben az illeléteket szabályozták olykép, hogy az őrmester évi szoldja 600 forintban, az őrsvezető 500 forintban és a csendőre 400 forintban lőn megállapítva. Ezenkívül a 3., 6., 12. és 18. szolgálati idő betöltése után, 500, 100, 150 és 200 forint szolgálati pótdíj is rendszeresítettett.

Mínthogy a csendőrség azon része, mely magyar területen működött, a hadügyminiszter fenhatósága alatt állott, azonnal a kiegyezés után megkezdődtek a tárgyalások, hogy ezen csendőrség a magyar kormány fenhatósága alá helyeztessék és az országgyűlés is ismételtén megsürgette a csendőrség viszonyának törvényes alapon való rendezését.

A hosszadalmas tárgyalások végre eredményre vezettek, a mennyiben az 1876. évi márczius 17-én kelt legfelsőbb elhatározás következtében az erdélyi és a horv. szlav. csendőrség 1876 május hó 1-vel a hadsereg kötelekeiből kiváltott és a m. kir. honvédelmi miniszteriumnak adottát át.

Ezzel az eddigi német szolgálati nyelv megszűnt és helyébe a magyar, illetve a horvát lón a szolgálati nyelv.

Ezen időponthoz fűződik a csendőrségnek nemzetivé tétele, s ezen átalakulás csak a magyar állameszmének vált előnyére, mert a magyar csendőrség mint képviselője a magyar állameszmének és hatalomnak, különösen a nemzetiségek lakta vidékeken, exponált helyzetében is, igen fontos culturmssiót teljesített és teljesít.

Hogy a csendőrség később 1881-ben Magyarországon ujjaszerveztetett, az nem kis részben az erdélyi, illetve a horv. szlav. csendőrségnek köszönhető, mely hivatását ezen exponáltabb részekben oly buzgalommal és sikerrel teljesítette, hogy a hatóságok és a lakosság egyaránt megkedveltek, míg az ország egyéb részeiben a megyei — autonóm — rendőrség fogyatkozásai miatt, a panaszok mirdegyre megújultak s az ország lakossága az ily szervezetű közbiztonsági őrtisztület iránt bizalmát teljesen elvesztette.

Az erdélyi csendőrség parancsnoka 1871-ben Schatz Lajos, 1876-ban Török Ferencz voltak, kiknek elsje később mint a honvédelmi miniszteriumban a csendőrségi ügyek elődója, utóbbi mint a csendőrség első felügyelője a magyar kir. csendőrség ujjaszervezésében kiváló érdemeket szereztek.

Az erdélyi csendőrség történetének 1807—1881-ig terjedő része a stagnatió korszakának nevezhető, a mennyiben ezen 14 év alatt alig jegyezhető fel említésre méltó kimagaslóbb momentum. Oka ennek a kormány tartózkodó álláspontja volt, mely még nem tudta akkor, fentartja-e ezen közbiztonsági szervet, vagy nem-e pótolja mással?

Miután a magyarországi törvényhatóságok és magánosok egyre ostromolták a kormányt, hogy a közbiztonság ügyét rendezze, a kormány végre dülőre jutatta a dolgot és 1880. évi november hó 29-én a törvényhozás elé terjesztette a „közbiztonság szervezéséről” szóló törvényjavaslatot, melyben a Királyhágón tuli megyékben működött és bevált csendőrség szervezetét mint legalkalmasabbat ajánlván elfogadásra, a törvényhozás elhatározását kérte ki, hogy a közbiztonsági szolgálat ellátására az egész országban csendőrség szerveztessék. A törvényhozás a törvényjavaslatot elfogadván, az mint az 1881. évi III. törvényzikk nyert legfelsőbb helyen szentesítést. De gondoskodni kellett egyuttal a csendőrség legénység kiegészítéséről is, mely addig nem törvényhozási intézkedésen, hanem csak rendeleteken alapult.

Benyújtott tehát 1880 november 27-én a csendőrségi legénység állományának kiegészítésére vonatkozó

törvényjavaslat, mely a törvényhozás által elfogadtatván, mint az 1881. évi II. törvényzikk nyert szentesítést.

A két szervezeti törvény által meg volt tehát vetve a m. kir. csendőrség szervezésének és működésének években rohamosan és erőlesen szervezve is lön olykép, hogy az egész ország területén a felállítás és pedig a Királyhágón tuli részekben ezen testület már szervezve lévén — 1882 január 1-vel a szegedi, — 1883 január 1-vel a budapesti és a kassai s végül 1884 január 1-vel a pozsonyi és székesfehérvári csendőrkörületi parancsnokságok felállítása megtörtént. A körületek a felállítás sorrendjében lettek számjelezve és ez a magyarázata annak, miért különbözik a csendőrkörületek száma a honvédkörületekétől.

Mint hogy azonban a csendőrkörületeknek a fentebiekből látható gyors felállítása következtében előre látható volt, hogy az egész legénységi állomány önként jelentkező egyénekből egyszerre kiállítható nem lesz, az V. és VI. sz. csendőrkörületi legénységi állományának kiegészítése végett meghozatott az 1883. évi XXVII. törvényzikk, mely kimondotta, hogy az 1879. 1880. és 1881. években besorozott honvédek szolgálattételre 1883 szept. 1-től 1885 június 1-ig a csendőrséghez ideiglenesen beoszthatók legyenek. E törvény alapján 1883 január 1-től 1200 ilyen honvéd lett a csendőrséghez beosztva, mi által az V. és VI. sz. csendőrkörületek legénységi állományának kiegészítése is lehetővé vált.

1884 január 1-én e szerint a m. kir. csendőrség szervezése befejeztetett s ezen időpont óta az egész ország területén — a törvényben előirt kivételekkel — a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség látja el.

A dolog természetéből folyólag ezen új intézménynek fejlesztése, tisztí osztályoknak szaporítása és az őrszolgálat kiegészítése által évről-évre folyton tartott, annyi- val is inkább, mert beváltak azon jogosult remények, a melyek ezen új intézmény sikerteljes működéséhez fűzve lőnek és mert az első felállítások ugyszólván csak kezdeteszerű volta miatt a teljesítendő és mindinkább teresebb közbiztonsági szolgálat a csekély létszám folytatólagos emelését szükségessé tette, — a mely folyamat különben még a napjainkban is tart.

A csendőrség szervezése alkalmával három csendőrkörület (II. III. és IV.) legénységét lovasították, tekintettel a terepviszonyokra, a lakosság érzületére és a szolgálat nehézségeire.

A szükséges szolgálati lovak az első felállítás alkalmával a honvédlóvasság állományából külön bizottság által vétettek át, a további kiegészítési szükséglet pedig a honvédség pótlóvázó bizottságai által, és pedig mindenkor egy csendőrtiszt közreműködése mellett, vásároltatott és avatottatott fel a csendőrség részére. A pótlóvázó lovasítása a honvéd-huszár ezredeknél történt, de mert az idők folyamán ezen rendszer nem bizonyult jónak, az 1891. évben Budapesten csendőrségi

pótlókeret állítattott fel és egyidejűleg csendőrségi pótlólovazó bizottság is szerveztetett. Ezen időtől kezdve tehát a m. kir. csendőrség löszükségletét a csendőrségi pótlólovazó bizottság vásárolja és avatja fel, a pótlólovak kiadomítása pedig a pótlókeretnél történik.

Az állatorvosi szolgálatnak a lovas állományról bíró csendőrkerületeknél való ellátása czejábjából 1897-ben a III. sz. csendőrkerülethez egy tényleges állományú honvéd-állatorvos osztatot be, ki egyúttal a pótlólovazó bizottságnak is tagja.

A csendőrség felállítását után tíz évre az ország pénzügyi viszonyai annyira megjavultak, hogy a legénység jobb javadalmazásáról is gondoskodni lehetett.

Ugyancsak a legénység érdekében történt, hogy az 1895-iki évben a csendőrségi alapok gyarapítására 40.000 K. lett az általános tömegalapból a csendőrségi jelvény-pótlój- illetve a jutalmazási alaphoz csatolva.

Nagy jelentőségű volt a csendőrségre nézve a következő évben, 1896-ban az oly nagy fényvel rendezett milleniumi kiállítás, a mennyiben a m. kir. csendőrség — a hadsereg kiállításának keretében — a külföld által is megismertetett. Ugyanis miként a honvédségi kiállításnál, ugy itt is gondoskodva volt arról, hogy a kiállítás ne csak a nagy közönségnek nyújtson általános tájékoztató képet, hanem hogy a csendőrségi intézmény iránt közelebből érdeklődők is a szervezet, kiképzés, elhelyezés és az egész szolgálatra vonatkozó adatokat itt együttesen feltalálják.

Kiállítottak: fegyverek, ruházat, bábuk, statisztikai adatok, szolgálati vagy más irányú foglalkozási mozaikat bemutató fényképek és elhelyezési térkép.*

1897-ben a csendőrség felső vezetésében változás állott be, amennyiben a m. kir. csendőrség szervezése körül elévülhetlen érdemeket szerzett csendőrségi felügyelő: Török Ferencztábornagy 49 évi katonai szolgálata után nyugalomba vonult, helyét Jablánczy Sándor tábornoknak adván át. Ez alkalomból lett a csendőrségi zsebkönyv vállalat tiszta jövedelméből, mely 16.170 frt. 23 krt tett ki, Török Ferencz emlékére egy alapítvány létesítve a közbiztonsági szolgálatban különösen eredményes szolgálat által kitünt tényleges csendőrség-egység jutalmazására, úgyszintén a csendőrségi szolgálat által keresetképtelenné vált rokkant nyugdíjas csendőrség-egység segélyezésére.

1897-ben lett creálva a csendőrségi felügyelőség, mint a katonai szervezet, csak a honvédelmi miniszternek alárendelt felsőbb parancsnoksága. Addig ugyanis a honvédelmi miniszterium csendőrségi osztálya és a felügyelőség egy egészet alkotott, amennyiben a csendőrségi felügyelő teendőivel ideiglenesen megbízott tábornok egyúttal a csendőrségi osztály vezetője is volt, ami sok tekintetben a katonai központi igazgatásnak vált hátrányára.

1897-ben m. kir. horv.-szlav. csendőrség számára a

* Sajnos, hogy a kiállított értékes tárgyak és adatok egy része elkallódott és szorgos kutatás daczára sem található fel.

már alig használható fegyver helyett az 1895. évi mintájú kurtály rendszeresítettét, melylyel a m. kir. csendőrség most lesz ellátva. A következő évben 1898-ban az önként tovább szolgáló altisztekre vonatkozó kedvezmények, az 1898. évi augusztus 18-án kelt legfelsőbb elhatározással a csendőrségre is kiterjesztettek.

1901 január 1-vel lépett életbe az új bűnvádi perrendtartás, mely a csendőrség szolgálatát lényegesen megváltoztatta és megnehezítette, amennyiben fokozott követelményeket fűzött a legénység szakképzettségéhez. A megváltozott viszonyok folytán a csendőrségi szolgálati utasítás is — az új bűnvádi perrendtartással összhangzóan — átdolgoztatott és az őrsőknek kiadatot.

Az előző évben 1900 május 14-én kelt legfelsőbb elhatározással lett életbeléptetve a csendőr-törzsermesterek intézménye, mely jobb megélhetést és jövőt biztosított használható és érdemes altiszteinknek.

A jelen század első éveiben nagyszabású mozgalom indult meg az egész vonalon, melynek czejája intézményünk modernné tétele volt. A közigazgatási uton megvalósítható reformmunkálatok a legénységnek számos szolgálati könnyítést nyújtottak s részben helyzetét is segítettek és ezen munkálatok még mindig serényen folynak.

A m. kir. csendőrségi felügyelőség szervei határozványai 1902-ben adtak ki és ugyanakkor rendszeresítették a csendőrségi felügyelő mellé az igazságügyi előadói állás is.

1903-ban lettek a járásormesterek creálva oly czeleből, hogy a közbiztonsági szolgálatban kiváló legénység helyzetén könnyítessék és azok minél hosszabb ideig a szolgálatnak megtartassanak és ugyanez évben szentesítették a 3 új csendőrkerület felállításáról szóló törvényjavaslat, (az 1903. évi VII. törvényczikk) melyből a brassói működését még az évben megkezdték.

Ezen új kerület felállítását által a csendőrség új területi beosztást nyert.

Ugyanez évben a felsőbb vezetésben is változás állott be, amennyiben Jablánczy Sándor altábornagy csendőrségi felügyelő nyugalomba vonult, kinek helyét a jelenlegi felügyelő Panajott Sándor tábornok foglalta el.

Ez évben állítattott fel a belügyminiszteriumban a csendőrségi osztály, 1904-ben pedig a csendőrségi felszerelési anyagraktár és az 1904. évi szeptember 10-én kelt legfelsőbb elhatározással két csendőr-számtanácsosi állás is rendszeresítették, kiknek egyike a m. kir. belügyminiszterium csendőrségi osztályába osztatot be, a másik pedig a csendőrségi felszerelési anyagraktár vezetője.

A nagyvár csendőrség löfegyvere a hosszú időkön át tartott használat folytán elkopvány s mert a steyeri fegyvergyárt, hol a Kropatschek-tárkarabélyok gyártva lettek, a gépüzemet megszüntette, a csendőrség részére új löfegyver beszerzése vált szükségessé. A választás a Manlicher karabélyra esett, melynek gyártása, a fegyverhez rendszeresített békéltöltényekkel együtt folyamatban van és legközelebb már ki is fog adni.

Az új fegyverzet a szíjjazatnak megváltoztatását is maga után vonta.

Az 1905 február 25-én kelt legfelsőbb elhatározással a csendőrségnél számvivőtiszthelyettesi állások rendszerezítették; 1906. évi április 1-vel pedig az étkezési pótlék és az elfogatási díjak beszüntetése mellett, az őrmester illetékei napi 15 fillérrel, az őrsvezető és a csendőr illetékei pedig napi 14 fillérrel emeltettek fel.

A csendőrség céltudatos, eredményes működése, valamint megbízhatósága folytán, oly városok, melyek törvényt értelmében a rendszert autonóm közegeivel láthatják el, felismerve a csendőrségi intézmény előnyét, mind sürűben kérték a csendőrség működésének a városok területére való kiterjesztését, mely kérelemnek a belügyminister ur helyt adván, ma már ily 18 város területén működik a csendőrség.

A m. kir. csendőrség negyedszázados fennállásának küszöbén önrételt és büszkeséggel pillanthat vissza, mert ezen idő óta daczára annak, hogy intézményünk megalakulását sokan tartózkodással, sőt ellenszenvvel fogadták, sikerült nemcsak a polgári hatóságoknak és a katonai köröknek osztatlan bizalmát és elismerését kivívni, hanem a népek, a lakosságának sympathiáját is megnyerni, ami pedig nélkülözhetlen kelleke a sikeres szolgálat ellátásának.

A csendőrség szolgálatát nehéz körülmények közt kezdte meg. Elhanyagolt, eldurvult állapotokat talált. A tulajdon szentsége, az élet- és vagyonbiztonság siralmas állapotban leledzett, a közbiztonsági közegek tekintélye mélyen alá volt ásva. Önfeloldozásig menő, kitartó tevékenységre, következetes, vas szigorral párosult vezetésre volt szükség, hogy az elhanyagolt közbiztonságunk helyreállítsassék és európai színvonalra emeltessek.

Ezen mondhatni sisyphusi munkából egyaránt kivette részét a tisztúr, különösen intézményünk vezetői és magasabb parancsnokai, valamint derék legénységünk, mely jelszavához: «Híven, becsülettel, vitézül» híven, nehéz és fáradságos hivatását 25 éven át intézményünk régi tradícióihoz méltóan töltötte be. Az eredmények hosszu sorozata fűződik a csendőrség dicső nevéhez. Bátor elszántsággal vette fel a harcot az elmult véres emlékü betyárvilág tüneződé. haramiáival és öldöklő ütközetekben véleg kipusztította a haramiák maradványait. A társadalmi, nemzetiségi mozgalmakban, mint a magyar államesszme rendíthetetlen őre, biztos támasza volt az államhatalomnak, melyre az válságos időkben feltétlenül támaszkodhatott. Érzületében feltétlenül magyar, fegyverzettségében a legmesszebbre menő kötelességtudás mintaképe, s így méltán igényt tarthat az állampolgárok elismerésére, melynek életét, vagyonát, jogait védi, oltalmazza, állás és rangkülönbség nélkül.

Számos esetben adta bizonyítékát kötelességtudásának, nemcsak a gonosztévőkkel folytatott harcában, hanem akkor is, midőn arról volt szó, hogy az állampolgárok

életét, esetleg saját életének kockáztatásával is megmentse.

A lelketlen igazgatók bujtogatásait képes volt mindenkor megfékezni, de helyét megálta cholera járvány s másnemű fertőző betegségek felléptekor is, érvényt szerezve a hatóság intézkedéseinek és nem ritkán saját egészsége árán bizonyítva be a beléje helyezett bizalom jogos voltát.

Intézményünk még rövid életű; fejlesztése még korántsem befejezett. Ha azonban a multak nyomán, a becsületesség nemes erényeit ápoljuk, jelesseink követendő példáit utánozzuk, akkor az Isten segítségével nemcsak embertársainknak lehetünk szolgálatjára, kitűzött nehéz feladataink hü teljesítése által, de hirt és dicsőséget szerezhetünk a csendőrségi intézménynek is, melynek mindnyájan fiai vagyunk és melynek felvirágoztatására törekedni mindannyiunknak elvitázhatlan kötelessége.

A gonosztévők mesterfogásai.

A gonosztévők a viszonyok és körülmények különféleségéhez rendkívüli ügyességgel alkalmazkodnak. Bárhol keletkezzenek új létesítmények, alakuljanak más viszonyok, a gonosztévők is a legrövidebb idő multán jelentkeznek, hogy azokhoz alkalmazkodjanak és ha a haldal létesülne összkötötté, bizonyára néhány nap multán találkozni ott is gonosztévők, kik a sajátos viszonyokból előnyt húznak.

Ezen alkalmazkodó képességnél fogva minden országnak sajátos viszonyainak megfelelően különleges gonosztévők vannak. Iparüző államban másnemű gazemberek garázdálkodnak, mint oly országban, hol kereskedelem vagy mezőgazdaság a főfoglalkozás. Így nálunk, hazánk nagy rónaságaiban, a hof a sajátos magyar jelleg a legjobban érvényesül, a gonosztévők sajátos különlegességével találkoznak. Sem a régi szegénylegény világ letűnt romantikájával, sem a Rózsa Sándor-féle betyáralakokkal nem kívánunk foglalkozni — elmult idők — egy letűnt korszak elhomályosult alakjai, minőket a mai kor megváltozott viszonyai érvényre jutni nem engednek. A mostani állapotokra és viszonyokra irányul figyelmünk.

Kis-Nagyfalu mezővárosban országos vásár. A nagy rónaságban fekvő községbe a szélrózsa minden irányból jönnek a közeli-távoli tanák népe és az alig ezer lakos mezővároskában hemzseg a sok idegen látogató.

Hosszu kocsisorok foglalják el a széles nagy utcát; a tulzsfolt kis és nagy vendéglő nem fogadhatja be a vendégek tömegét, ugy hogy még egy tuczat kurta korsma nyílik a vásár alkalmából. Mindenhonét vig cigányzene hallatszik, a nótázásnak se eleje se vége. A vásáros bődök s a kocsisorok között, nagy tömegben hemzseg a tanák népe; a báránybőrbundás juhászok, a cifra szűrös gazdák tömegéből kiválik az elegáns egyenruhájú esendőr tollas lapja; cigányok, boesko-

ros tótok, de urasan, városiasan öltözött emberek is jár-
kelnek a sorokban. A tipikus és elmaradhatlan kol-
dusok, az ezen alkalomra szabadságot baka meg huszár,
a tarka népviselet, oly szingazdag képet tár elénk, akár
valamely álarczos bál!

A vásárra mulatni, szórakozni jövőkkel, a vásáros
népséggel, együtt jönnek azonban a gazemberek, a
gonosztevők is. A viszonyokhoz mérten, ezek két fajtája
mutatkozik: a szélhámosok és az utonállók; az előbbieket
csellel és ravaszsággal zsákmányolják ki áldozatukat,
az utóbbiak már veszedelmesebbek, mert erőszakot sem
riadnak vissza. Mindkét fajta azzal válik különösen
veszedelmessé, hogy sohasem működik egyenként,
hanem mindig társakkal és többnyire áruhában lép
fel. A leggyakoribb ily fajta megjelenés: kiszolgált,
obsitos katonára elrongyolt köpenyben; egyszerű paraszt-
ruha, de nem ritka a városiasan előkelően öltözött ügy-
véd, birtokos sem. Természetesen nem csak egy csoport
működik, hanem több ily szövetséget is mozog a vásár
tömkelegében, kik egymást ismerve, ha szükséges, köl-
csönösen kiségitően összejátszanak.

Az országos vásárral rendszerint nagy marha- és ló-
vásár is kapcsolatos. Ezen teret keresi fel a szélhámos
előszeregettel. Tartsunk egy kis szemlélt itt.

Jó vásárt csinált a gazda; saját nevelésű szép csikó-
ját épp most adta el jó esomé bankóért; még egyszer
megveregeti a ló nyakát s fájó tekintetét vet az elve-
zetett paripa után. Ezután még egyszer gondosan meg-
olvassa kapott pénzt. Ebben a pillanatban lép hozzá
egy derék földi, jómódnak látszó gazda, pedig szél-
hámos!

«Ügye», így kezdi beszédét, «utánna néz kend is,
nincs-e hamis bankó a pénz között? Biza, nem vigyáz-
hat az ember eléggé! En is szép két okrómet adtam el,
jó kis summát kaptam értük. Attól félek, hamis van
közte, annyit a sok család!»

E pillanatban egy városiasan öltözött uriember köze-
ledik hozzájuk, a szélhámos cimborája. Az állítólagos
parasztgazda hozzá siet, ezen szavakkal:

«Ejnye be jó, hogy tekintetes ügyvéd ur is itt van!
legyen olyan jó, nézze meg pénzemet, nincs-e hamis
közte?» és egy esomé bankót ad át az uriembernek.
A kiszemelt áldozatnak pedig ezen magyarázatot adja:
«Ez azomszéd városunkban a mi fiskálisunk, igen okos
ember, barátságos jó ember, ki a szegény paraszttal is
szóba áll.»

Az ügyvéd ur szakértően vizsgálja ezalatt a bankje-
gyeket, és két hamisítványt talál köztük. «Kedves bará-
tom», így szól szövetségéhez, «bizony megcsalták magát,
két hamis darab van köztük; mindjárt el is tépem,
mert nagyon veszélyes hamis pénzt kiadni. A csendőr-
séggel, meg a törvényszékkel gyül meg a baja és igen
sok kellemetlenséggel jár az, ha valakinél olyant találunk.»

A hamisítványokat el is teszi; mi sem természetesebb,
hogy az áldozatul kiszemelt jámbor paraszt vérszemét
kapva, a szívélyes ügyvéd urat szintén megkéri, vize-

gálna az ő pénzét is át, mit az ál ügyvéd készséggel
meg is tesz. Gyorsan forgatja a bankjegyeket egyik kéz-
ből a másikba, mi közben nagy ügyességgel tüntet el
azokból néhány darabot; a aztán a bankókat összehajtvá,
visszaadja azokat a parasztnak ezen szavakkal: «Na,
kedves barátom, szerencséről szólhat, minden rend-
ben van!»

Nagy hálálkodással dugja zsebre a paraszt a pénzt s
csak otthon, midőn azt újból megszámlálja, veszi észre,
hogy megfoghatatlan módon tűnt el neki néhány tizeze.

Ha csak szerit tehetik, megismélik a szélhámosok
ezen fogást.

Öreges, obsitos katona dözög a tömegben; birtelen
lehajol, felvesz valamit és köpenye alá rejti. Haragos
pillantást vet a jámbor parasztra, ki birtelen lehajolá-
sát észrevette. Szélhámos az obsitos és a paraszt a
kiszemelt áldozata. Újra és újból néz reá a katona és
végre megszólítja:

«Na, kedves földim, ha már kend is látta, nem tit-
kolom el a dolgot. Nézze csak» és óvatosan kihuz egy
arannyal tömött erszényt, «ezt találtam! Persze, kend-
nek is van benne része, mert velem együtt látta meg.»

Az obsitos kivez az erszényből egy aranyat, oda
adja a parasztnak, hogy menjen avval a boltba, vegyen
egy pakli dohányt, váltsa fel, hogy megtudják mennyit
ér a pénz. A paraszt el is megy és egy esomé papír
és ezüst pénzzel tér vissza. Az arany egy valódi husz-
koronás volt, természetesen csak ezen egyetlen egy volt
valódi, a többi mind értéktelen hamisítvány.

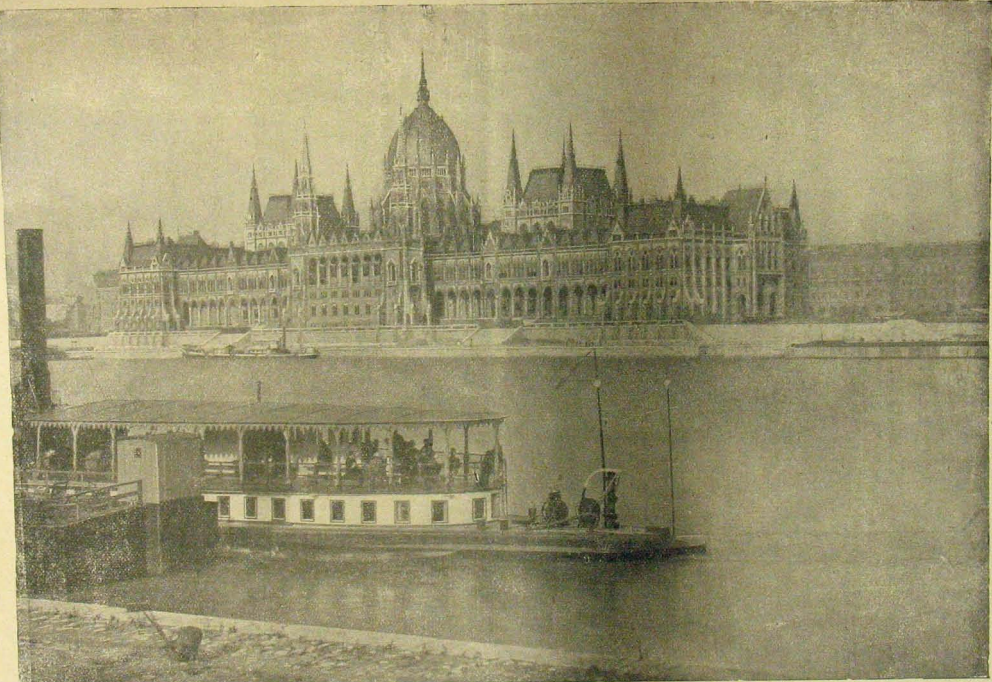
«Na természetesen, osztokodunk kell», mondja az
öreg baka.

A paraszt pénzvágya feltámadt, beleegyezik, hogy az
aranyak felét megkapja s máris a koresmába akarnak
menni, hogy ott osztoszkodjanak; a midőn az obsitos
birtelen ezen szavakkal fordul hozzá:

«Mi hasznom van a sok aranyból! a legnagyobb
zavarba hoz az engem, kiszolgált vén katonát, ki csak
a koldulásból él; nem tudnám annak szerzését bebizo-
nyítani; vegye meg kend részemét, jóval olcsóbban
adom, fizessen érte pár forintot, lehetőleg papírpénzt,
a mi nem gyanus, ha olyan van nálam.»

A paraszt belátja, hogy igaza van; hozzá még jó
nyereségre is tehet szert; fizet negyven, ötven forintot,
míg az aranyak nézete szerint két-három annyit érnek
és átveszi az erszényt. Hogy feltűnést ne keltsen, azt
a vásáron nem is veszi elő s csak akkor jön reá, hogy
megcsalták, a midőn az első darabot beváltani akarja.
Bonyolultabb már a következő eset. Az áldozathoz
egy más paraszt ember lép, szóba ereszkedik vele, be-
szél az időről, a terméskilátásokról és nem kevésbé
a politikáról. Beszéd közben elmondja, hogy hallott egy
gazdag kereskedőről, ki a vásárran elvesztette pénzes
erszényét.

«Persze», mondja a szélhámos, «miért nem viseli
jobban pénzének gondját! Ha én megtalálnám, biz nem
adnám vissza, mert ki annyit veszthet el, nem lesz

Az új országház.

szegényebb és milyen jól esik az magamfajta szegény embernek, ha telt bugyillarist talál. Ugye, kendtek sem adná vissza a pénzt?»

A paraszt rendszerint tagadólag válaszol és ily értelmű nyilatkozat biztosra teszi a választ, hogy alkalmas áldozatra talált; de ha azt válaszolná, hogy mint jóra való becsületes ember a talált pénzt beszolgáltatná, ugy más áldozat után nézne a család.

A puhatolózó szélhámos erre eltávozik s czinkosa a kiszemelt áldozathoz mint kiszolgált katona csatlakozik.

«Mely faluból való kend», kérdi a parasztot, ki szülőhelyét megnevezi. A katona megörülve: «Ejnye! akkor bizonyára ismeri a Jánost, ki velem szolgált?»

Kevés falu van, a hol nem találkoznak a János nevű kiszolgált katona. «Hogyne» — feleli a paraszt — «bizonyára a Csóka Jánost kérdi?»

«Persze hát, azt gondolom» magyarázza az obsitos. «Hogy van az én öreg pajtásom? Egy kenyeren voltunk, egy fődél alatt háltunk!» — Az obsitos erre katonáéknál viselt dolgaitak élénken eseteli, hiszen Boszniában voltak, ott harcoltak — és hős tetteikkel lelkesíti a parasztot.

«Hát milyen sora van János pajtásomnak? Van-e háza, földje?»

Természetes, hogy aféle kiszolgált obsitosnak a legrikább esetben van valamije, szegény sorsban tengődik.

«Ejnye be sajnálom, pedig jobb sorsot érdemelt! Szeretnék rajta segíteni, mert módomban áll, elég pénzem van! Bizhatok-e kendben?» Óvatosan széthajítja köpenyét és egy zacskó pénzt mutat a parasztnak. «A vásárban találtam, bolond volnék ha visszaadnám.» Erre, mint egy megjedve folytatja: «Bolond vagyok, hogy eljárt a szám! de ugye, nem ad fel? Ugye, nem teszi? Inkább megosztokodunk a pénzben!»

Ha már ennyire jutottak, a szélhámos egy jelet ad, a mire egy elegánsan öltözött ur közeledik feléjük, kihez a katona azon kérdéssel fordul, mennyit ér egy, a zacskóból kivett arany?

Az uriember, szintén czinkostárs, gondosan megvizsgálja a pénzt és egy tükörönös bankjegyet ad érte, avval, hogy akár mennyi ilyen aranyat hozna, szívesen megveszi azokat.

A katona azonban látszólagos aggályban kijelenti, hogy nincs több pénze. Ezután félrevonul a paraszttal s az előző esetben leirt jelenet ismétlődik; t. i. hogy annyi arany az obsitost gyanussá teszi, reáveszi a parasztot részének olesó megvételére, ki csak későn jön reá, hogy alaposan becsapták.

Annai változatossággal használják a szélhámosok ezen fogásokat, hogy akárhányszor olyanok is felülnek nekik, kik már egyszer becsapódtak.

De nemcsak a vásártéren űzik a szélhámosok családait, hanem a kocsmákban is. Ismert dolog, hogy népünk nemcsak a zene és bor nagy barátja, de sokat áldoz a játék szenvedélyének is. A kocsmákban hamarosan együtt ül a kártya kompánia; de kárán tanulva,

idegennel nem ül le a paraszt kártyázni; hamis kártyásnak itt nincs kereslete, hanem másképp segít magán a szélhámos. Parasztruhában kibiczel, szájában szép öblös tájtékpipa, melynek széles alján ragadós anyag van. A játékosok közé furakodva, előre nyújtja fejét, úgy hogy a pipa alja a pénzre kerüljön; a rátapadt pénzt ügyesen, gyorsan eltávolítja és gyakran ismétli ezen fogást, mit a játék szenvedélyében a résztvevők észre sem vesznek.

A vásár multával kezdődik a gonosztevők másik, veszélyesebb fajtájának működése.

Az utfélen állva, kéri a vásárról hazatérőket, vennék fel kocsijukra, mi rendesen megtörténik. A vásáros népesség a sok kocsmázástól, áldomás ivásoktól jó hangulatba hozva, nem kéri magát, az utonálló szélhámos magával hozta kulcsból nagyokat huz, de kárára; valami bódító szer van abba keverve s csakhamar megkezdí a gazember működését; alaposan kifosztja a vásárosokat, sőt őket ki is rakja és kocsiával, lovakkal odébb áll.

Előfordul az is, hogy ily utonállóknak női segítőjük is van, ki a vásárról hazatérő iparosok vagy kereskedők kocsijára kéredezkedik; jó és bő beszédű, mindenféle mende-mondával a többé kevésbé ittas vásárosok figyelmét leköti, hogy a czinkos társaknak alkalmuk legyen egy-két ládat leoldani és továbbítani.

Erőszaktól sem riadnak vissza ily gazemberek, pipa-gyújtás vagy bármely más ürügy alatt megállítja egyikük a kocsit, mire az addig elrejtőzött czinkosok a gyanutlan vásárosokra rontanak, ha kell, el is némitják őket, hogy zsákmányra tegyenek szert.

Sokféle ilyen fogással élnek a gazemberek; az alap-gondolat többé kevésbé azonos, a kivétel különféleségében van a változás. Gondos megfigyelés, a csekélységeknek, jelentéktelenségnek látszó mellékkörülményeknek láncozatok kombinálása a leleplezéséknél sikeres eredményekre fog vezetni.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az országgyűlés.

Az állami élet rendje szabályokra szorul, a melyeket a törvények foglalnak magukba. Megalkotásuk a törvényhozás hivatása. Magyarországon ösödök óta király es nemzet közmegegyezéssel hoztak törvényt, a melyhez a nemzet hozzájárulása mindig az országgyűlésen való megnyilatkozáshoz volt köve. Az országgyűlés képviselőházból és főrendiházból áll.

Az országgyűlés hatásköre. Az állami életnek tulajdonképpen minden hozzatána törvényhozás rendelkezése alá tartozik és így az országgyűlés rendelkezése alá is. Hatásköre kiterjed az állami szervezet megállapítására és megváltoztatására, az államháztartás és a hadi védelem meghatározására, a magánjog és büntetőjog rendszerének megalkotására, az országos kormányzat ellenőrzésére, időnkint fontosabb állami aktusok ellátására, stb.

Az országgyűlés működése. A törvények megalkotásá-

A kupola-csarnok.

A diszlépcsőház.

ban a kezdeményezés joga a királyi kormányt és az országgyűlés tagjait egyaránt megilleti. A gyakorlat azonban szinte általánossá tette, hogy törvény a kormány előterjesztésére hozassék, a mely előterjesztéseknek megvan az az elsőbbsége, hogy a javaslat bizottsági vagy osztálytárgyalását megtagadni nem lehet. A felség által előlegesen jóváhagyott törvényjavaslat először a képviselőház elé kerül tárgyalásra, a honnan hozzájárulás végett megküldik a főrendiháznak. Elfogadásával országos határozattal lesz s ezt terjeszti a kormány a megkoronázott uralkodó király szentesítése alá.

Az országgyűlést a király hívja egybe öt évi országgyűlésre, a mely évi létszakokra oszlik s ezek berekesztése és újból való megnyitása a király joga. Akár a király leiratával, akár maga az országgyűlés határozatával elnapolhatja az országgyűlést. Fölösztatásának joga a felséget illeti meg.

Az országgyűlés két háza. A törvényhozásban a nemzetet képviselő országgyűlést a képviselőház és a főrendiház alkotja. Résztvetelik a törvények meghozatalában jog szerint egyenlő, bár bizonyos tekintetben a gyakorlat és a törvény a képviselőház számára kiváltságos helyzetet biztosít. A politikában is nagyobb a sulya.

A képviselőház.

Népkepviseleti alapon alakul meg. Törvényben megalkotott választó kerületek mindegyike egy-egy ország-

gyűlési képviselőt választ közvetlen szavazás útján. Horvát-Szlavon-Dalmátországok saját országgyűlésük kebeléből küldik követeket a magyar országgyűlés képviselőházába. A választó kerületek száma 413, a horvát követek száma 40, tehát a képviselőháznak 453 tagja van.

A választói jog. Föltételekhez van kötve. Általános kelléke a magyar állampolgárság, a férfiúi nem, a betöltött 20 év, a polgári jogok épsége. (Választói joggal nem bírnak, a kik atyai, gyámi, gazdai hatalom alatt állanak, a tetteles szolgálati katonák, a pénzügyőrség, az adóőrség és vámőrség legénysége, a csendőrök, az állami, törvényhatósági és községi rendőrség legénysége. Választói joggal nem bírnak azok sem, a kik büntett vagy vétség miatt, vagy az 1848: 18. t. cz. 6—12. §-ában körülírt sajtóvétség miatt fogságra ítéltettek, a büntetés ideje alatt; a kik büntett vagy vétség miatt jogérvényes bírói határozattal vizsgálati fogságban vannak; vagyonbuktak, míg a csődöt meg nem szüntették.) A választói jog különös kellékei: A régi jogosultság: a rendi kiváltságokon alapul s a melynél fogva valaki 1879-ig valamely választói névjegyzékben befoglaltatott. A census. Földbirtok, házibirtok, kereset vagy tőkeamat után eredő, bizonyos összegben megállapított évi jövedelem után fizetett állami adó alapján.

Választói joggal bírnak még értelmiségük alapján, jövedelmükre való tekintet nélkül: a magyar tudományos Akadémia tagjai, a tanárok, az akadémiai művészek, tudorok, ügyvédek, közjegyzők, mérnökök, sebészek,

gyógyszereszek okleveles gazdák (a kik gazdasági akadémiát végeztek és abszoltóriumot kaptak), okleveles erdészek és okleveles bányászok, lelkészek, segédlelkészek (ha valamely egyházkerületben alkalmazásban vannak), községi jegyzők, iskolai tanítók és okleveles kisdiedővők (ha állásukra törvények értelmében lettek kinevezve, vagy megválasztva, illetőleg megerősítve). (Vége köv.)

Képeinkhez.

Az új országház.

Budapesten vajmi kevés a művészi becsesel bíró monumentális épület, s a mi van is, a legutóbbi évtizedek alkotása. Ez épületek közt legnagyobb szerű az új országháza, mely 270 méter hosszú homlokzatával s 96 méter magas pompás kupolájával fővárosunk legkiválóbb díszecskéjének egyike.

A Steindl Imre építőművész tervei alapján épült s czeréves multunk emlékére emelt ems hatalmas alkotást, az «Általános ismeretek» rovata alatti közlemény ötleteiből néhány képen mutatjuk meg olvasóinknak.

HIREK.

Megszurt örmester. Bönyrétalap győrmegei községben december 25-én Sinkó János ottani lakos Kiss Ágneset, lakásába belátolva, zsebkésével meg akarta ölni. Kiss Ágnes azonban elmenekült és az őrsre futva, ott a történetet jelentette. A honn levő Horváth Lajos III. ez őrsvezető azonnal felszerelt és a helyszínére sietett. Utközben találkozott Kántor István ez. örmesterrel, ki szolgálaton kívül állott ugyan, de szintén csatlakozott a járőröz. A helyszínén megjelent járőr Sinkó János megtámadta s a nélkül, hogy abban megakadályozható lett volna, a kezében szorongatott nyitott zsebkéssel Kántor István örmestert megzurkálta és rajta súlyos testi sérülést okozott. Horváth őrsvezető Sinkó megfélekedendő kardot rántott és rá több vágást mért, mire ez elfutott s mintegy 30—35 lépésnyire szaladva összeesett és nyomban meghalt. A súlyosan megsérült örmester ápolás alá vétetett.

Megtámadott csendőr. Boli János Tolnamegye Dees községi lakos december 26-án este Verbó János csendőrt szolgálaton kívül megtámadta. A csendőr védelmére kardot rántott és támadóját súlyosan megsebesítette.

A petrovai postarabláshoz. Lapunk mult számában Zanberer Jeremiás ez. örmesternek és a petrovai postakocsisnak meggyilkoltatásáról, valamint a kocsi postának kirablásáról közölt hírnünket az eddig ismert részletekkel a következőképp egészítjük ki: A petrovai postahivatalt december 22-én az iránt kereste meg az ottani őrsparancsnokságot, hogy az aznap délután 5 órakor a visólvölgyi vasuti állomáshoz indítandó s nagyobb mennyiségű pénzt szállítandó kocsi postához fedezetet szolgáltatasson, mire Zanberer Jeremiás ez. örmester, őrsparancsnok, ki egyedül volt honn, önmagát vezényelte ki. A kocsi posta levelekkel, csomagokkal és 31,000 K készpénzzel az örmester fedezete alatt az nap délután 1/26 órakor elindult s minthogy a rendes időre Petrovára vissza nem érkezett, a postamester aggodni kezdett és aggodalmait az őrsrel is közölte, mire az időközben

hazaérkezett Iványuk György és Nagy József csendőrök felszerelve a kocsi posta felkeresésére indultak s azt 23-án reggel 1/27 órakor a Bisztra községen túl elterülő völgyben, az országúttól mintegy 234 lépésnyire kiraboltva, az örmestert és a postakocsist pedig meggyilkolva találták. Zanberer örmester homlokának baloldalán, a bal szemet is átvágó egy az agyvelőig hatoló s fejsze-csapástól eredő mély seb, míg a postakocsis fejtetőjén szintén fejsze-csapástól eredő két mély seb s jobb halántékán pedig egy szuras volt látható. A nyomozás keresztülvitelére Pongrácz hadnagy vezetésével az 23 csendőr lett összpontosítva s mint arról a beérkezett rövid távirati jelentés szól, a tetteseket máris sikerült kézrekeríteni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mi történéjk a börtönből való kiszabadulás után?

Ezzel a nagyhorderejű kérdéssel foglalkozik Ballington Booth asszony, a rabsegélyezés terén sok érdemet szerzett amerikai írónő. Vizsgálja, hogyan lehetne a kiszabadult rabokat ismét a tisztességes élet útjára terelni? Szerző otthonok létesítését ajánlja a kiszabadult számára, amelyek gondoskodnának gazdasági, szellemi és erkölcsi jólétükről. Ezek az asylumokhoz hasonlitanának és mindjárt a büntetés kiállta után megnyílnának a kiszabadult rabok előtt és közvetítenék a rendezett életviszonyokba való átmenetelt. Erélyesen kikel szerző a rendőri felügyelet intézménye ellen, amely legerősebb akadály a annak, hogy a kiszabadult rab tisztességes életet kezdjen. A rendőri felügyelet mindig megakadályozza, hogy a kiszabadult keresetforráshoz jusson, ellenben sohasem akadály a annak, hogy tévura kerüljön.

Egy régi mozdony, mint emlékmű. Az «Invicta» nevű régi mozdony, a melyet maga a nagy Stephenson állított össze 75 évvel ezelőtt, most ajándékozás útján Canterbury város tulajdonába kerül. A rendkívül becses, de nagyon rokkant erejűt a város egyik kapuja mellett külön téren helyezték el és ott ünnepélyesen leleplezték, mint olyan emléket, a mely necsak alkotója dicsőségét hirdesse, hanem Angliát is, a mely megajándékozta a világot a vasutal — Az öreg mozdonyt 1830-ban használták legelőször a személyforgalom lebonyolítására.

Illatos pillangók. A nappali pillangók között akad sok olyan, a melyik állandóan átható, rendesen kellemes illatot áraszt maga körül. A természet különösen a himeket ajándékozta meg azzal a tehetséggel, hogy beillatozhassák az őket környező levegőt, így akarávn megkönnyíteni a hímlepkék csábító művészetét. A dél-afrikai pillangók között nagyon sok olyan is akad, a melyik az illatos növényekéhez hasonló szagot áraszt maga körül. Sok lepeke kellemetlen átható szagú, míg viszont akad akárhány olyan is, a mely rendes körülmények között nagy büzt áraszt szét, de a pározás idején idegizgató illattal csalogatja a nőtényt.

Szerkesztői üzenetek.

A szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

D. Őrsvezető Ohábaszerbaszka. Szinlapokat minden nyomda készít, ha megrendeli nála. Ha kérdése alatt más valami rejlik, akkor fejezze azt ki világosabban.

S. D. csendőr. A pénzügyminiszter megengedte a dohányárusoknak, hogy üzletüket vasárnap zárva tarthassák. Ezen jogukkal tehát tetszésük szerint élhetnek. Ha azonban az üzletet nyitva tartják, kötelesek dohányárut ki is szolgálni.

Gulyás J. Őrsvezető. 1. Majd annak idején közölni fogjuk lapunkban. 2. Szintén. 3. Szintén. 4. A magyarság zöme a nagyalföldön lakik. A többi bármelyik földrajzban megtalálja.

Kíváncsi. Olyan állások pályázatára jogosít, melyeknél négy polgári osztállynál nagyobb kvalifikációt nem követelnek.

D. J. járásörmester. Az adó kivetése nem jogosult, miután tényleges szolgálaltban álló katonai egyének fel vannak mentve a kereseti adó fizetése alól. Csakis esetleg magánvagyonuk után adóztathatók meg.

Kíváncsi pr. csendőr. A fizetésnek csak 1000 koronán felüli része tiltható le. A többi kérdésekre, miután a szolgálatot érintik, nem válaszolunk.

Határszéli és felvidéki m. kir. csendőr. (Kisebb jellegű nem választhatott ?), **91. sz. Őrs, Poroskai öreg zsan-dár, Marosi Őrsvezető, K. M. csendőr, Szavady V. csendőr, Győri Alajos csendőr, Gőnczi csendőr, Holló őrmester, Ta-bár Antal Őrsvezető, Berkes K. csendőr, Béla Őrsvezető, R. J. csendőr:** A szerkesztői üzenetek elején közölt kijelentés folytán kérdéseikre nem válaszolhatunk.

KÉPTALÁNY.

Megfejtési határidő: 1907 január 12.

A megfejtők között egy értékes könyv lesz kisorsolva.

*

Lapunk 51. számában közölt képtalány helyes megfejtése:

Magasan áll a fiastyuk az égen,
Szólanak a kakasok a vidéken.
Hajnalodik, hívós csipős szel támad,
Hívós szárnya legyíngeti orcámat.

Helyesen megfejtette: Kovács Őrsvezetőné, Riskulicza.

*

A kisorsolt jutalmat Kovács Őrsvezetőnének Riskulicza-rára elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

RENDELETEK.

A m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség részére új mintájú felszerelési cikkek rendszeresítése tárgyában 1906. december hó 5-én kelt 11505 eln. számú honvédelmi ministeri rendelet:

Ő császári és apostoli királyi Felsege Budapestén, 1906. évi november hó 29-én kelt legfelsőbb elhatározásával, a m. kir. és a m. kir. hor. szlav. csendőrség részére, chromban szerzett bőrből készült új mintájú felszerelési cikkeknek rendszeresítését legkegyelmesebben engedélyezni méltóztatott.

Ezen felszerelési cikkek a m. kir. gyalog csendőr-legénységénél a 95 é. m. ismétlődő karabély kiadásával egyidejűleg, míg ellenben a lovas csendőr-legénységénél, úgy szintén a m. kir. horvát-szlavon csendőrségénél, csak a jelenlegi szervevény elhasználása után fognak használatba vétetni.

Az új felszerelési cikkek lebárcázott mintái a csendőrségi felszerelési anyagraktárnak egyidejűleg kiadattak.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi december hó 17-én Budapestén kelt legfelsőbb elhatározásával:

Balogh Mihály m. kir. V. számú csendőrkerületbeli járásörmesternek nyugállományba helyezése alkalmából a koronás ezüst érdemkereszt legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Kinevezések.

A cs. és kir. közös hadügyminister ur 1906. évi november hó 24-én kelt 9288. Abt. 1. számú rendeletével: Gáspár József, jalsovai Jalsoviczky András, Bretschneider Béla IV., báró Orbán Bódog és Donó Árpád V. számú csendőrkerületbeli hadapród próbacsendőr cz. Őrsvezetők 1906. december 1-vel tartalékos hadapród-tiszthelyettesekké nevezettek ki.

A m. kir. honvédelmi minister ur 1906. évi december 20-án kelt 115.775/16. számú rendeletével:

Bartha István, IV. sz. csendőrkerületbeli járásörmester, ugyanezen csendőrkerület állományában törzsörmesterré nevezetett ki.

Előléptetés.

Őt évi tényleges szolgálat betöltése után a II. számú csendőrkerületnél:

Dénes Mátyas csendőr, cz. Őrsvezetővé léptetett elő. Czímzetes őrmesterekké előléptettek, az V. számú csendőrkerületnél:

László Péter, Matis Lajos, Gomann Mihály, Tihanyi

József, Horváth Gusztáv, Draykó György, Szabó Kálmán, Balga István, Deák Sándor, Perger József, Végh Pál, Lamperth Lajos, Horváth István I. és Zsebe István örsvezetők.

Katonai szolgálati jellel való ellátás.

A IV. sz. csendőrkörületnél:

Bölkény Pál örsvezető.

Az V. sz. csendőrkörületnél:

Liszó Lajos, Ovári Lajos, Hankó János, örsvezetők és Kővári István csendőr ez. örsvezető a II. osztályú katonai legénységi szolgálati jellel láttattak el.

Járőrvezetői jelvényvel elláttattak:

A IV. sz. csendőrkörület állományában:

Justyák József, Romanyák János, Burdó Péter, Nagy István, Székely Mihály, Feleki Ferencz, Kovács János, Kovács Károly L., Lucz Pál, Tóth Kálmán, Pura Tivadar, Horváth István és Rácz Ferencz csendőrök.

Névváltotás.

Dzuró Tamás V. sz. csendőrkörületbeli csendőr vezetéknévét belügyministeri engedéllyel «Dónes»-re változtatta.

Házasságra léptek:

Tomory Endre IV. sz. csendőrkörületbeli hadnagy 1906. október 9-én Reichardt Izabella úrhölgygel Munkácsen;

Várhelyi Márton IV. sz. csendőrkörületbeli örsvezető ez. őrmester 1906. november 12-én özv. Schwarz Jánosné, szül. Taboreczky Francziskával Znióváralján;

Lahó István IV. sz. csendőrkörületbeli örsvezető ez. őrmester 1906. november 12-én Filep Veronkával Tiszaujlakon;

Mészáros Márton V. sz. csendőrkörületbeli őrmester 1906. november 24-én Pecsuk Máriával Pozsonyban; Dragula János V. sz. csendőrkörületbeli örsvezető 1906. november 16-án Grics Mária Magdolnával Kóvarezon.

PÁLYÁZATOK.

Egy kataszteri irattárt kezelő irodatiszti állás a nyíregyházi pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy éven belül irodakezelési szakvizsga. Négy középiskolai osztály. Földmivesszékkel végzettség és egy évi gazdasági gyakorlat. Kérvények a nyíregyházi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi január hó 26-ig.

Egy hivataloszolgai állás a nyíregyházi m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz

180 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyíregyházi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi február hó 4-ig.

Egy hivataloszolgai állás a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnál. Fizetés 800 korona. Lakpénz 300 korona. Szabályszerű ruhailletmény. Magyar nyelv szóban és írásban, valamint a számtan elemeiben való jártasság. Kérvények a magyar folyam- és tengerhajózási r.-t. titkárságánál. Budapest, V., Mária Valéria-u. 14. sz. 1907. évi február hó 1-ig.

Egy irodaszolgai állás Temesvár város tanácsánál. Fizetés 840 korona. Természeti nyelvenruházat. Magyar nyelv szóban és írásban; német nyelvi ismeret. Kérvények Temesvár sz. kir. város polgármesteri hivatalához 1907. évi január hó 31-ig.

Egy hivataloszolgai állás a kézdi járás főszolgabírói hivatalánál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 160 korona. Természeti nyelvenruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Háromszék vármegye alispánjához. 1907. évi január hó 20-ig nyújtandók be.

A m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségénél, évi 700 korona fizetéssel és 150—300 korona lakpénzzel javadalmazott

I. szolgai állások és pedig:

1. egy hivataloszolgai állás,
2. egy állomásmálházói,
3. két váltóíri
4. három vonatmálházói,

Természeti nyelvenruházat. A hivataloszolgai állás kivételével a többi állás, a végleges kinevezés elnyeréséig, 1 korona 60 fillér napibérrrel javadalmazva. A vonatmálházói állással ezenkívül kilométerpenz is jár.

Feltételek: magyar nyelv szóban és írásban, a szolgai állás kioételével hat havi próbaszolgalat, ezenkívül ad 2. a vasúti személy- és közbiztonsági szabályzat ismerete;

ad 3. a váltóíri szolgálatra vonatkozó utasítások ismerete;

ad 4. a forgalmi utasítás vonatkozásáról szóló határozatmainak és a jelzési, valamint a vonatvezetői utasításnak ismerete;

II. altiszti állások és pedig:

1. négy pályafelvigyázó-gyakornoki,
2. három állomásvelvigyázó-gyakornoki.

Fizetés 1040 korona. Lakpénz 150—300 korona. Természeti nyelvenruházat, a végleges kinevezés elnyeréséig 2 korona napibér.

Feltételek: magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai vagy ezzel egyenértékű bizonyítvány. Ezeknek hiányában vasúti altiszti képesítő vizsga. Ezeknek kívül:

ad 1. megfelelő ipari képzettség (kőműves, asztalos stb.) és pályafelvigyázói vizsga. Hat havi próbaszolgalat.

ad 2. táviradi, forgalmi és kereskedelmi vizsga s felhatalmazás az önálló forgalmi szolgálatra. Egy évi próbaszolgalat.

A katonaságtól közvetlenül, a szolgálat folytonosságának megszakítása nélkül a vasutak szolgálatába átlépő katonai altiszteknél véglegesítésük alkalmával a katonai szolgálatban töltött idő az alapszabályszerű utánfizetés havi részleteiben leendő befizetés mellett, nyugdíjjogosító idejükbe beszámíttatik. — Kérvények a m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségéhez 1907. évi jan. hó 15-ig.